

LIITE 2

**UUSIUTUVAN ENERGIAN KUNTAKATSELMUKSEN
ERILLISOHJE**

Työ- ja elinkeinoministeriö
Energiaosasto

Helsinki
Toukokuu 2010

Esipuhe

Uusiutuvan energian kuntakatselmus on työ- ja elinkeinoministeriön tukema menettely, jossa karotetaan kunnan alueen energiantuotannon ja kiinteistökannan lämmityksen energiataseet sekä arvioidaan käytettävissä olevat uusiutuvan energian varat. Tavoitteena kuntakatselmuksessa on löytää kohteet, joissa fossiilisen energian käyttöä voidaan taloudellisesti kannattavasti korvata uusiutuvala energialla.

Uusiutuvan energian kuntakatselmuksen erillisohje on osa työ- ja elinkeinoministeriön tukemille energiakatselmuksille julkaistua ohjeistusta. Muissa kuin uusiutuvan energian kuntakatselmuksissa noudatetaan työ- ja elinkeinoministeriön julkaisemaa ”Energiakatselmustoiminnan yleisohjeet” -ohjetta. Uusiutuvan energian kuntakatselmukselle on julkaistu erillisohje, koska yksittäisten rakennusten ja tuotantoprosessien katselmoinnille laadittu edellä mainittu yleisohje ei kuntakatselmuksen erityispiirteiden vuoksi ole tälle katselmusmallille suoraan sovellettavissa.

Sisällysluettelo

Esipuhe	3
Käsitteitä ja määritelmiä	5
1 Johdanto	7
2 Tuen hakeminen kuntakatselmukselle	7
2.1 Katselmustuen hakija	7
2.2 Tuen hakeminen	7
2.3 Tukihakemuksen laatiminen ja projektisuunnitelma	8
2.4 Katselmoijan valinta ja ohjeita tarjousvaiheeseen	9
2.5 Maksatusselvitys ja sen laatiminen	10
2.6 Kuntakatselmuksen uusiminen	10
3 Energiakatselmoija ja hankkeen vastuuhenkilöt	10
3.1 Katselmuksen tekijät	10
3.2 Kuntakatselmuksen vastuuhenkilöt	11
4 Katselmustuen piiriin hyväksyttävät kustannukset	11
4.1 Kuntakatselmuksen tuettava kustannusosuus	11
4.2 Tilaajan oman työn osuus	11
4.3 Matka- ja laitekustannukset	12
4.4 Rajaus kuntakatselmuksen ja suunnittelu- sekä kehitystehtävien välillä	12
4.5 Yleisiä kuntakatselmukseen liittyviä ehtoja	13
5 Kuntakatselmuksen laatuohjeita tilaajalle ja tekijälle	13
5.1 Katselmustyön toteutus	13
5.2 Kuntakatselmusraportin luovutustilaisuus	13
5.3 Tilaajan laadunvarmistus	14
5.4 Motivan laadunvarmistus	14
5.5 Energiakatselmustoiminnan valtakunnallinen seuranta	14
Liitteet	
1 -	
2 Projektisuunnitelma	
3 Energiakatselmuksen tilaajan laadunvarmistuslomake	

Käsitteitä ja määritelmiä

Uusiutuvan energian kuntakatselmus (”Kuntakatselmus”)

Asiantuntijoiden ja katselmuksen tilaajaorganisaation yhteistyössä suorittama perusteellinen selvitys katselmuksen alueen energiankäytöstä sekä uusiutuvan energian lisäämismahdollisuuksista. Uusiutuvan energian kuntakatselmus sisältää:

1. nykyisen energian tuotannon ja käytön selvittämisen
2. uusiutuvan energian lisäämismahdollisuuksien selvittämisen kannattavuuslaskelmineen
3. toimenpide- ja jatkoehdotusten raportoinnin

Energiakatselmustoiminta

Kuntakatselmus on osa TEM:n tukemaa energiakatselmustoimintaa. Muun energiakatselmustoiminnan tavoitteita ovat katselmuksen kohteiden (esim. kiinteistö tai teollisuuslaitos) kokonaisenergian käytön analysointi, taloudellisen energiansäästöpotentiaalin selvittäminen ja ehdotettavien energiansäästötoimenpiteiden esittäminen kannattavuuslaskelmineen. Energiakatselmuksessa selvitetään myös mahdollisuudet uusiutuvien energiamuotojen käyttöön kyseisessä katselmuksen kohteessa. Energiansäästöpotentiaalin lisäksi katselmuksissa raportoidaan ehdotettavien toimenpiteiden vaikutus CO₂-päästöihin.

Erona energiatehokkuuteen keskittyviin muihin energiakatselmuksiin uusiutuvan energian kuntakatselmusten tavoitteita ovat uusiutuvan energian käytön lisääminen alueellisesti ja muiden energiamuotojen korvaaminen uusiutuvalla energialla.

Energiakatselmusmalli, katselmusmalli

Energiakatselmus-sana määrittelee tehtävän yleisen sisällön ja tavoitteen, mutta ei sen yksityiskohtaista toteutustapaa. Energiakatselmusmallilla (Uusiutuvan energian kuntakatselmus) tarkoitetaan menettelytapaa, jolla määritellään työn laajuus sekä toteutus ja raportointi. Suomessa katselmusmalleja on kehitetty erityyppisille, -kokoisille ja -ikäisille katselmuksen kohteille.

Katselmoitava alue

Katselmoitava alue on ensisijaisesti yhden kunnan alue. Se voi erityistapauksissa olla myös osa kunnan alueesta tai useaa kuntaa koskeva alue. Kun katselmoitava alue muodostuu usean kunnan alueesta ja tukipäätöstä haetaan kuntakohtaiseen tuen enimmäismäärään perustuen, laaditaan jokaiselle kunnalla sen aluetta koskeva oma kuntakatselmusraportti.

Katselmuksen kohde

Katselmoitava alue, josta laaditaan oma, erillinen katselmusraportti.

Tuki

ELY-keskuksen tai TEM:n katselmuksiin myöntämä energiatuki

Tilaaaja, hakija

Katselmuksen toimeenpanija, katselmuksen asiakas, katselmuksen hakija

Katselmoija

Katselmuksen suorittaja

Katselmuksen vastuhenkilö

Motivan hyväksymä katselmoija, jolla on Motivan vaatima kelpoisuus kuntakatselmuksen suorittamiseen.

Energiakatselmustoiminnan yleisohjeet

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisema yleisohje, joka koskee kiinteistöjen, teollisuuslaitosten, energiantuotantolaitosten ja kaukolämpöverkostojen katselmointia. Mikäli uusiutuvan energian kuntakatselmuksen erillisohjeessa ei ole kyseistä asiaa määritetty, voidaan tulkinnoissa soveltuvin osin nojata tähän yleisohjeeseen.

Kuntakatselmuksen yleisohje

Tämä ohje

TEM

Työ- ja elinkeinoministeriö

ELY-keskus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

1 Johdanto

Tämä kuntakatselmuksen erillisohje on tarkoitettu selkeyttämään katselmoijien ja tilaajien toimintaa, katselmustoiminnan hallinnointia ja seuranta Motivassa, ELY-keskuksissa ja TEM:ssä sekä varmistamaan kuntakatselmusten yhdenmukainen laatutaso. Tätä erillisohjetta sovelletaan ensisijaisena kuntakatselmusten toteutusohjeena. Mikäli erillisohjeessa ei ole kyseistä asiaa määritetty, voidaan tulkinnoissa soveltuvin osin nojata TEM:n julkaisemaan ohjeeseen ”Energiakatselmustoiminnan yleisohjeet”. Kuntakatselmuksen tarkemmat toteutusohjeet, mallisisällysluettelo ja malliraportti on koottu erilliseksi ohjeeksi, joka on saatavissa Motivasta (www.motiva.fi).

Uusiutuvan energian kuntakatselmuksen tavoitteena on kartoittaa katselmuksen alueen energiantuotannon ja kiinteistökannan lämmityksen energiataseet sekä arvioida käytettävissä olevat uusiutuvat energiavarat. Se etsii taloudellisesti kannattavia mahdollisuuksia korvata fossiilisten energiamuotojen käyttöä uusiutuvalla energialla. Kuntakatselmus on alueellinen tarkastelu, johon lähtökohtaisesti tulee sisällyttää myös kunnan alueella toimivat yritykset. Yritysten sisällyttäminen kuntakatselmukseen ei kuitenkaan ole tuen myöntämisen ehtona, koska kunta ei voi velvoittaa yrityksiä työhön osallistumaan.

2 Tuen hakeminen kuntakatselmukselle

2.1 Katselmustuen hakija

Kuntakatselmus toteutetaan pääsääntöisesti yhtä kuntaa koskevana, jolloin tuen hakija on kunta. Katselmus voidaan toteuttaa myös niin, että se kattaa vain osan kunnan alueesta. Tällöin on kuitenkin esitettävä osana projektisuunnitelmaa perustelu, jossa esitetään perusteet kuntaa pienemmälle aluevalinnalle sekä perustelu haettavan tuen määrälle verrattuna tapaukseen, jossa tukea olisi haettu koko kunnan aluetta koskevaan katselmukseen.

Kuntakatselmus voidaan toteuttaa samanaikaisesti myös useaa kuntaa koskevana. Katselmustuki voidaan silloin hakea yhteisesti yhteisellä hakemuksella. Kun tuki haetaan useaa kuntaa koskevaan katselmukseen kuntakohtaisesti, jokaisen kunnan osalta hakemuksen liitteenä esitetään täytetty projektisuunnitelmalomake (ks. liite 2) ja jokaiselle kunnalle laaditaan oma katselmusraportti. Katselmustuen hakijana voi olla tässä tapauksessa yksi kunta, joka tällöin toimii hankkeen koordinaattorina. Tukihakemuksen lisäselvityskohdassa tai erillisellä liitteellä koordinaattori tekee kootun selvityksen yhteishankkeen toteutuksesta esittäen, mm. kuntakohtaiset vastuuhenkilöt, kuntakohtaiset työ kustannukset ja haettavat tuet ja muut mahdolliset työn toteutuksen ja tukipäätöksen kannalta oleelliset seikat.

2.2 Tuen hakeminen

Tukihakemus käsitellään siinä elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksessa (ELY-keskus), jonka alueella tukea hakeva kunta sijaitsee.

Mikäli katselmoitava alue sijaitsee usean ELY-keskuksen alueella, ja tukea haetaan yhteisesti koko katselmoitavalle alueelle, tukea haetaan siitä ELY-keskuksesta, jonka alueella katselmukseen osallistuvat kunnat pääsääntöisesti sijaitsevat.

Tiedot ELY-keskuksista löytyvät internet-osoitteesta (www.ely-keskus.fi). Katselmustukea voi hakea jatkuvasti. Tilaaja toimittaa tukihakemuksen liitteineen yhtenä kappaleena ELY-

keskukseen. Tukihakemuksen sähköisesti täytettävä versio on ELY-keskusten, Motivan ja TEM:n sivuilla.

2.3 Tukihakemuksen laatiminen ja projektisuunnitelma

Tukihakemus tulee täyttää täyttöohjetta noudattaen. Mikäli kaikkia vaadittuja tietoja ei ole tukihakemuksessa esitetty, tulee hakemukseen liittää erillinen selvitys puuttuvista tiedoista. Hakumenettelyyn liittyvistä epäselvistä kysymyksistä on syytä neuvotella etukäteen Motivan tai ELY-keskuksen kanssa. Katselmoijat avustavat yleensä hakijaa tukihakemuksen laatimisessa.

Tukihakemuksen liitteenä tulee toimittaa projektisuunnitelma. Jos tukihakemus koskee useaa kuntaa, liitteen projektisuunnitelmalomakkeen perustiedot täytetään erikseen jokaisesta hankkeeseen osallistuvasta kunnasta. Projektisuunnitelma esitetään täyttämällä Motivan verkkosivuilta ladattavissa oleva lomakemuotoinen projektisuunnitelma.

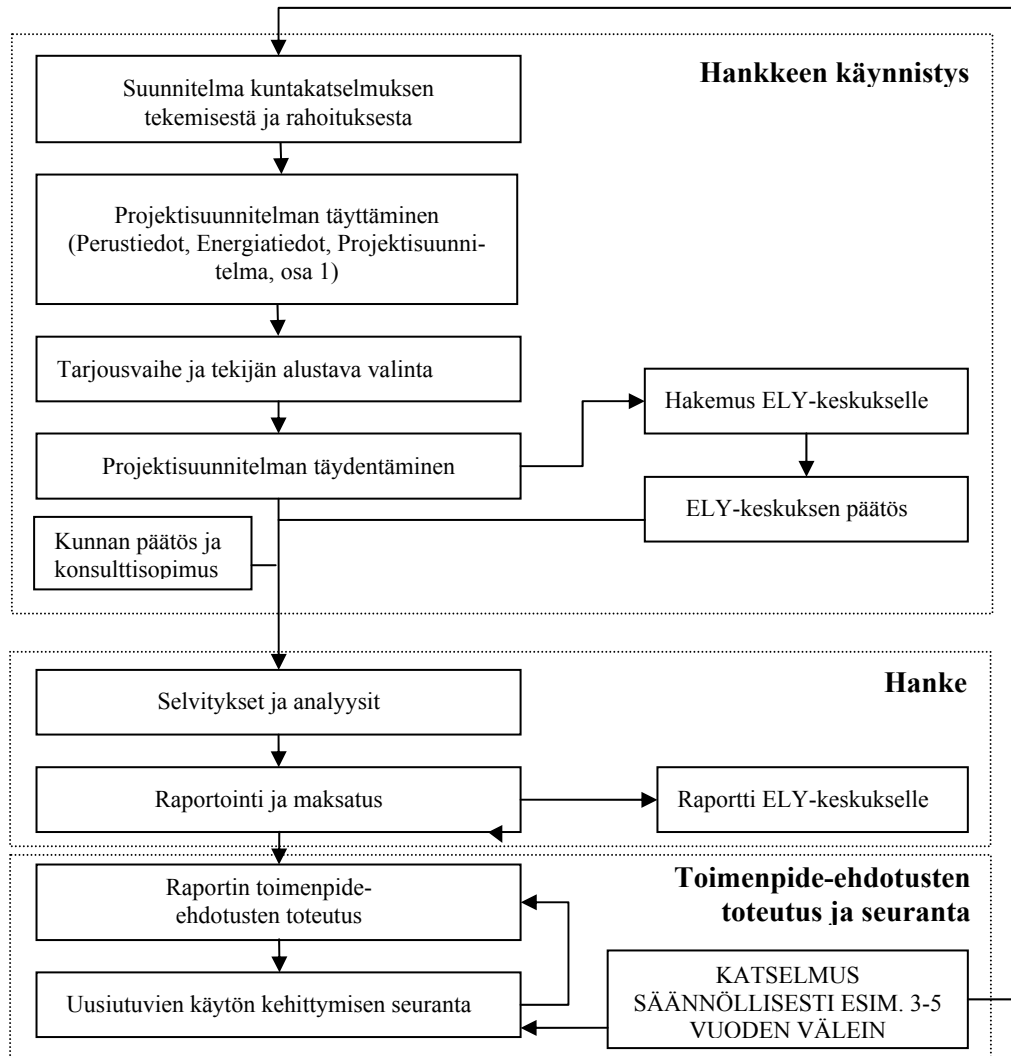
Projektisuunnitelma toimii apuvälineenä

- tilaajan projektisuunnittelussa ja tarjouspyynnön laadinnassa
- tarjouksen tekijöille lisätietona katselmoitavasta alueesta ja tilaajan odotuksista
- tilaajalla tarjousvaiheessa vertailukelpoinen tarjousten saamiseksi
- laadunvarmistuksessa

Hanke tulee toteuttaa noudattaen kuntakatselmuksen toteutusohjetta ja malliraporttia. Mahdolliset poikkeukset tulee esittää tukihakemuksen liitteenä olevassa projektisuunnitelmassa.

Mikäli kuntakatselmukseen osallistuu ulkopuolinen kuntakatselmoija, tulee hakemuksessa nimetä valittu tekijä ja tekijän organisaatio. Hakemuksessa tulee määritellä tilaajan oman ja ulkopuolisen työn osuudet.

Kuntakatselmuksen vaiheet on esitetty kuvassa 1.

Kuva 1. Kuntakatselmusprojektin vaiheet

2.4 Katselmoijan valinta ja ohjeita tarjousvaiheeseen

Tilaja voi hyödyntää liitteen 2 mukaista projektisuunnitelmaa katselmoijan valinnassa. Tilaja liittää esitätetyn projektisuunnitelman (vähintään Perustiedot, Energiatiedot ja Projektisuunnitelma, osa I) osaksi tarjouspyyntöä ja pyytää tarjoajaa täydentämään projektisuunnitelman oman näkemyksensä mukaiseksi. Lopullinen projektisuunnitelma on syytä tarkistaa vastaamaan suunniteltua projektia vielä ennen sen liittämistä tukihakemukseen.

Katselmoijan valintaan liittyen on huomioitava, että energiatukea katselmushankkeeseen on haettava ennen hankkeen käynnistämistä. Energiatukiasetuksen mukaan hankkeen käynnistämiseksi katsotaan sitovan tilauksen tekeminen. Valitun katselmoijan kanssa ei siten saa tehdä sitovaa sopimusta ennen kuin kuntakatselmuksesta on jätetty tukihakemus ELY-keskukseen. Mikäli sopimuksen tekeminen on välttämätöntä, on sen oltava ehdollinen eli purettavissa siinä tapauksessa, että tukipäätös olisi kielteinen. Kustannuksia, jotka ovat syntyneet ennen tukihakemuksen ELY-keskukseen saapumiskirjausta (päivämäärä) ei hyväksytä tuen piiriin.

Katselmoijan valinnassa hyvä huomioida ainakin seuraavat tekijät: katselmoijan täydentämän projektisuunnitelman taso, katselmoijan referenssit ja tarjouksen hintataso. Tilaaja voi esittää tarjouspyynnössä tarjouksen rakenteeksi seuraavaa:

1. Johdanto/ Yleistä
2. Työn tavoite
3. Työn sisältö
4. Työn tuloksien hyödyntäminen
5. Aikataulu
6. Projektioorganisaatio
7. Konsultin esittely
8. Palkkio, maksuehdot ja erät
9. Tarjouksen voimassaoloaika ja lisätiedot

2.5 Maksatusselvitys ja sen laatiminen

Kun katselmushanke on valmis, tilaaja täyttää hankkeesta tukipäätöksen mukana toimitetun maksatusselvityksen (ns. lopputilitys). Maksatusselvitykseen liitetään ohjeiden mukaan täytetty laadunvarmistuslomake. Maksatusselvityksessä esitetään hankkeen lopullinen rahoitus ja toteutuneet kustannukset tilintarkastajan lausuntoineen. Tilaaja toimittaa ELY-keskukseen jokaisesta raportoidusta katselmoitavasta kohteesta:

- yhden täydellisen katselmusraportin
- yhden tiivistelmän. Tiivistelmä koostuu katselmusraportin kansilehdestä, raportin kappaleesta 1 sisältäen yhteenvetotaulukot (taulukot 1 ja 2)
- ”kuntataulu.xls”-tiedoston (katselmoija lähettää täytetyn tiedoston suoraan Motivaan Päätaulujen siirtopalvelun kautta; käytettävä pohja ladattavissa Motivan verkkosivuilta)
- kopion projektisuunnitelmasta

ELY-keskus maksaa tuen tilaajalle ja toimittaa katselmusraportin, tilaajan laadunvarmistuslomakkeen sekä projektisuunnitelman Motivaan katselmustoiminnan seurantaa ja laadunvarmistusta varten.

2.6 Kuntakatselmuksen uusiminen

Kuntakatselmus voidaan uusida TEM:in tukemana. Katselmustukea voi hakea uuteen kuntakatselmukseen, kun edellisen TEM:in tukeman kuntakatselmuksen päiväyksestä on kulunut kolme vuotta.

Jos kuntakatselmus on tehty aiemmin vain osassa kuntaa tai on tapahtunut kuntaliitos, tukea voidaan harkinnan perusteella myöntää, vaikka edellisen kuntakatselmuksen toteuttamisesta on kulunut alle kolme vuotta.

3 Energiakatselmoija ja hankkeen vastuhenkilöt

3.1 Katselmuksen tekijät

Kuntakatselmus voidaan toteuttaa tilaajan ja ulkopuolisen kuntakatselmoijan yhteistyönä tai katselmustuen hakijan oman organisaation toimesta.

3.2 Kuntakatselmuksen vastuuhenkilöt

Katselmustuen myöntämisen edellytyksenä on, että tukihakemuksessa on nimettynä vastuuhenkilö, jolla on Motivan myöntämä kuntakatselmoijan pätevyys. Kuntakatselmuksen vastuuhenkilö voi olla kunnan omasta organisaatiosta tai ulkopuolinen kuntakatselmoija. Nimetyt vastuuhenkilön vaihto on mahdollista vain erittäin painavista syistä ja siihen on saatava aina TEM:n/Motivan hyväksyntä. Kuntakatselmuksen vastuuhenkilön tulee osallistua kuntakatselmuksen toteuttamiseen merkittävällä työosuudella.

Hakijan vastuullinen yhteyshenkilö

Mikäli kuntakatselmuksen vastuuhenkilöksi on nimetty ulkopuolinen kuntakatselmoija, tulee hakijan puolelta nimetä kuntakatselmukseen yksi vastuullinen yhteyshenkilö. Mikäli kyseessä on usean kunnan yhteinen kuntakatselmuks, tulee jokaisessa kunnassa olla oma yhteyshenkilö. Vastuulliseksi yhteyshenkilöksi on suositeltavaa nimetä kunnasta tai katselmoitavalta alueelta sellainen henkilö, jonka tuntee parhaiten alueen energia-asiat ja joka osallistuu projektiin sen vaatimalla työosuudella.

4 Katselmustuen piiriin hyväksyttävät kustannukset

4.1 Kuntakatselmuksen tuettava kustannusosuus

Kuntakatselmuksen tuettava kokonaiskustannus muodostuu työkustannuksista ja matkakustannuksista. Tuettavia työkustannuksia ovat katselmoitavan kunnan oman työn palkkakustannukset sekä ulkopuolisille asiantuntijoille maksetut palkkiot.

Erillisohjeen liitteessä 1 on esitetty tuettavan työkustannuksen yläraja, jonka perusteella määräytyy kuntakatselmuksen kokonaiskustannuksiin myönnettävän energiatuen enimmäismäärä. Usean kunnan yhdessä toteuttamassa kuntakohtaisesti raportoitavassa katselmuksessa voidaan tuen enimmäismäärät määrittää kuntakohtaisesti.

Todelliset katselmuskustannukset määritetään aina tapauskohtaisesti alueen ja hankkeen erityispiirteet huomioon ottaen.

Usean kunnan yhdessä toteuttamassa katselmuksessa katsotaan kuntakohtaisesti asukasluvun perusteella määräytyvät työkustannusten ylärajat ja lasketaan ne yhteen. Näin muodostuu usean kunnan yhteisen katselmuksen työkustannusten yläraja.

4.2 Tilaajan oman työn osuus

Tuen hakijan oman työn palkkakustannuksiin hyväksytään tehdyn työajan palkat, niihin liittyvät henkilökustannukset (enintään 50 %) sekä yleiskustannuksia enintään 10 % näiden summasta. Työkustannusten tulee perustua varsinaiseen kuntakatselmuksen toteutukseen. Hallinnolliset työt sisältyvät yleiskustannuksiin.

Hakijan osuudeksi työkustannuksista hyväksytään ilman erillistä selvitystä enintään 10 % ja enintään 30 %, jos työjako on esitetty projektisuunnitelmassa. Suurempi osuus voidaan hyväksyä edellyttäen, että kuntakatselmuksen vastuuhenkilö on hakijan organisaatiosta.

4.3 Matka- ja laitekustannukset

Kuntakatselmuksen tuettavaan kokonaiskustannukseen hyväksytään sisällytettäväksi matkakustannuksia enintään 10 % laskettuna tuettavasta työkustannuksesta ja niiden tulee perustua todellisiin katselmuksen toteutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Matkakustannusten tulee noudattaa verohallituksen antamia ohjeita verosta vapaaksi katsottujen korvausten perusteista ja määristä.

Tuettavaan kokonaiskustannukseen ei hyväksytä sisällytettävän laite- ja ohjelmistohankintakustannuksia. Jos laitteita vuokrataan kolmannelta osapuolelta, hyväksytään työkustannukseen sisällytettäväksi mittalaittevuokria enintään 10 % osuudella työkustannuksesta laskettuna.

Katselmushankkeen hyväksyttäviä kustannuksia eivät ole ohjelmistojen ja toimistolaitteiden sekä muiden vastaavien kestokulutushyödykkeiden hankintakustannukset.

4.4 Rajaus kuntakatselmuksen ja suunnittelu- sekä kehitystehtävien välillä

Kuntakatselmuksessa painopiste on uusiutuvan energian lisäämisen kannalta olennaisten asioiden kartoittamisessa, selvittämisessä ja analysoinnissa. Katselmuksessa on aina hahmotettava kokonaisuus, jonka jälkeen voidaan tehdä tarpeellisia painotuksia.

Seuraavassa on esitetty eräitä tavoitteisiin tai lähtökohtiin liittyviä piirteitä, joiden perusteella työn katsotaan olevan muuta kuin tuen piiriin hyväksyttävää katselmustyötä.

Tutkimus- ja kehitystyöksi eli TEM:n tuen ulkopuolelle luokitellaan työ, jonka

- tavoitteena on luoda tai kehittää uusi järjestelmä, menetelmä tai sovellus
- pääpaino on teoreettisessa tarkastelussa tai uusien teknisten ratkaisujen tutkimisessa tai kehittämisessä
- tuloksena ei ole konkreettinen kuvaus uusiutuvan energian lisäämispotentialista
- lähtökohta on ensisijaisesti muu kuin uusiutuvan energiankäytön lisääminen

Rajanvetona em. tutkimus- ja kehitystyöhön voidaan kuntakatselmukseseen kuitenkin sisällyttää:

- olemassa olevien teknisten ratkaisujen soveltuvuuden selvittämistä sekä
- näihin liittyen vähäisessä määrin kohdekohtaisen sovelluksen edellyttämien muutostarpeiden tutkimista.

Tuen piirissä olevassa työssä on selkeästi oltava tavoitteena toteutuskelpoisten uusiutuvan energian käytön lisäämistoimenpiteiden ja niiden vaikutusten selvittäminen tasolle, jolla pystytään tekemään päätös lisäselvitysten tai suunnittelun käynnistämisestä.

Suunnittelutyöksi eli TEM:n tuen ulkopuolelle luokitellaan työ, jossa

- saatetaan ajan tasalle olemassa olevaa dokumentaatiota, jolla ei ole keskeistä merkitystä uusiutuvan energiankäytön lisäämistoimenpiteiden selvittämisen kannalta
- laaditaan toteutus- tai asennuskuvia
- tavoitteena on tuottaa muuta ns. tarjouspyyntö-tasoista dokumentaatiota

Rajanvetona suunnittelutyöhön voidaan kuntakatselmukseseen sisällyttää:

- karkean tason esisuunnittelua siinä laajuudessa, kuin se lisäämisehdotusten toteutuskelpoisuuden selvittämisen kannalta on välttämätöntä

- yksinkertaistettujen kaavioiden ja niihin liittyvien energia-, vesi- ja materiaalivirtojen selvittämistä/laatimista siinä laajuudessa, kuin se kokonaiskäsityksen saamiseksi on tarpeellista.

4.5 Yleisiä kuntakatselmukseen liittyviä ehtoja

Tukihakemuksessa ja sen liitteissä ilmoitetut tiedot ovat tukipäätöksen jälkeen kuntakatselmuksen toteutukseen ja rahoitukseen liittyviä hakijan ja TEM:n välisiä sopimusehtoja, joita hakija ei voi yksipuolisesti muuttaa. Katselmustukeen liittyvät mm. seuraavat yleiset ehdot:

- Tukea ei voida myöntää kustannuksiin, jotka ovat syntyneet ennen tuen hakemista.
- Tuettavan kuntakatselmuksen rahoittajina voivat olla vain hakija ja työ- ja elinkeinoministeriö. Ulkopuolisen katselmoijan tai kolmannen osapuolen rahoitusta tai näiden oman työn osuutta ei hyväksytä energiakatselmuksen hakijan rahoitusosuuteen.
- Tukihakemuksessa ilmoitettuja hakijan ja mahdollisen ulkopuolisen katselmoijan työosuuksia ei saa muuttaa tukipäätöksen jälkeen siten, että hakijan työosuus oleellisesti kasvaa.
- Hakija sitoutuu pyydettyään toimittamaan TEM:lle/Motivalle valtakunnallista katselmustoiminnan seurantaan varten kuntakatselmuksen valmistumisesta seuraavien kolmen vuoden ajan tiedot ehdotettujen toimenpiteiden toteutumisesta.

5 Kuntakatselmuksen laatuohjeita tilaajalle ja tekijälle

5.1 Katselmustyön toteutus

Kuntakatselmustyön toteuttaminen tulee suorittaa kuntakatselmuksen toteutusohjeen ja malliraportin mukaisesti.

5.2 Kuntakatselmusraportin luovutustilaisuus

Kuntakatselmuksen tulokset ja jatkotoimenpide-ehdotukset esitellään katselmoitun alueen vastuuhenkilöille. Tilaisuudessa esitetään selkeä kuva alueen energiantuotannon ja -kulutuksen nykytilasta. Lisäksi tilaisuudessa tulee käydä läpi uusiutuvan energian lisäämismahdollisuuksiin liittyvät ehdotukset. Kuntakatselmoijilla tulee olla valmiudet keskustella luovutustilaisuudessa katselmusraportissa esitetyistä toimenpide-ehdotuksista, opastaa mahdollisten jatkotoimenpiteiden käynnistämisessä sekä esimerkiksi avustaa mahdollisten lämpöyrittäjien löytämisessä. Katselmoijan tulee myös tuntea uusiutuvaan energiaan liittyvien hankkeiden energiatuen hakumenettely sekä erilaiset rahoitusmahdollisuudet kuten ESCO-toiminnan periaatteet.

Mikäli kyseessä on useampi kunta, laaditaan jokaiselle kunnalle oma raportti. Tämän lisäksi laaditaan yhteenveto, jossa on analysoitu alueiden yhteisiä uusiutuvan energian lisäysmahdollisuuksia.

Katselmuksessa esitettyjen uusiutuvan energian lisäämisehdotusten jatkotoimet kirjataan raportin yhteenvetotaulukkoon 2. Tilaaja päättää jatkotoimista loppuraportin valmistuttua niin, että jatkotoimenpiteet saadaan kirjattua lopulliseen versioon, esim. muilta osin valmiin raportin luovutustilaisuudessa. Jatkotoimenpiteet kirjataan taulukkoon seuraavin merkinnöin:

- T = Toteutettu
- P = Päätetty toteuttaa
- H = Harkitaan toteutusta
- E = Ei toteuteta

ELY-keskukseen toimitettaviin raportteihin merkinnät voi tehdä käsin, mutta koodit tulee olla kirjattuna myös ELY-keskukseen toimitettavassa *kuntataulu.xls* -tiedostossa.

Katselmoija toimittaa kuntataulu.xls -tiedostot tilaajalle muun raportoinnin yhteydessä. Tiedostot tulee toimittaa maksatushakemuksen liitteenä joko CD-ROM-levyllä tai Päätaulujen siirtopalvelun kautta Motivaan, jolloin maksatushakemukseen liitetään siirtopalvelusta saatava siirtoraportti. Kuntakatselmuksessa käytettävä viimeisin versio kuntataulu.xls -tiedostosta on Motivan kotisivuilla.

5.3 Tilaajan laadunvarmistus

Kuntakatselmuksen laadunvarmistus perustuu suurelta osin asiakkaan työnaikana toteuttamaan laadunvarmistukseen. Tukipäätöksen mukana toimitetaan tilaajan laadunvarmistuslomake, joka toimitetaan maksatushakemuksen yhteydessä täytettynä ELY-keskukseen. Lomaketta suositellaan täytettäväksi kuntakatselmuksen edetessä. Tilaaja voi pyytää Motivasta lisätietoja kuntakatselmusten toteutus- ja sisältövaatimuksista.

Laadunvarmistuslomakkeen avulla pyritään lisäämään asiakkaan mahdollisuuksia vaatia katselmustoiminnalta edellytettävää laatua ja valvoa katselmustyön toteutusta. Lomakkeella on myös asiakastytyväisyyskysely, jolla Motivassa arvioidaan katselmoijien työsuorituksia.

5.4 Motivan laadunvarmistus

Motiva valvoo katselmushankkeiden laatua tilaajan laadunvarmistuslomakkeen, katselmusraporttien ja projektisuunnitelman perusteella seuraavasti:

1. Tilaaja lähettää maksatusselvityksen yhteydessä täytetyn laadunvarmistuslomakkeen, jolla asiakas osaltaan varmistaa, että kuntakatselmuksen toteutus vastaa ministeriön ohjeistusta ja asiakkaan odotuksia ja että katselmuksessa on noudatettu hyvää katselmustapaa. Laadunvarmistuslomakkeeseen kuuluu myös asiakastytyväisyyskysely.
2. Motiva tarkastaa katselmusraportin ministeriön kanssa sovittujen menettelyjen mukaisesti. Motiva pyrkii raportin perusteella tarkastamaan, että työ on ollut tuloksellinen ja että työ noudattaa projektisuunnitelmaa. Laadunvarmistuksen tavoitteena on varmistua kuntakatselmusten tuloksellisuudesta uusiutuvien energioiden hyödyntämiseksi sekä puuttua kehitettäviin asioihin. Laadunvarmistuksessa kiinnitetään huomiota siihen, että katselmustyössä on keskitytty tärkeisiin ja merkityksellisiin asioihin, kaikki oleelliset toimenpiteet on löydetty, taloudellisuuslaskelmat on tehty luotettavasti ja raportointi asiakkaalle on selkeää ja ymmärrettävää.

Laadunvarmistuksen ja asiakastytyväisyyden avulla voidaan arvioida katselmoijien laatutasoa. Asiakkaat voivat pyytää Motivasta lisätietoja siitä, mitä hyvän kuntakatselmuksen sisältö- ja toteutusvaatimukseen kuuluu ja mihin asioihin katselmuksen tulee antaa vastaukset.

5.5 Energiakatselmustoiminnan valtakunnallinen seuranta

Jokaisesta TEM:n tukemasta katselmushankkeesta tallennetaan Motivassa katselmustietokantaan hankkeen perustiedot sekä katselmuskohteiden energiankäytön nykytila ja ehdotetut toimenpiteet. Tietoja käytetään katselmustoiminnan tulosten arviointiin. Yksittäisiin katselmuksiin liittyvät tiedot eivät ole miltään osin julkisia.

PROJEKTISUUNNITELMA

Osassa kohdista vaihtoehtojen perässä on sulkeissa pistemääriä. Pisteet lasketaan yhteen ja merkitään projektisuunnitelmaan sille varattuun kohtaan.

Perustiedot: (Kunta täyttää tarjouspyyntövaiheessa)

Kunta			
Nimi	Asukasluku	Pinta-ala [m ²]	Yhteyshenkilö
_____	_____	_____	_____
			Asukastiheys _____ as/km ² keskimäärin
(Asukastiheys alle 100 as/km ² = 0 p, asukastiheys 100 as/km ² tai enemmän = 1 p)			
Kuinka monta taajamaa tarkastelualueella on? _____			
(Kolme tai useampi taajama tai koko alue yhtä isoa taajamaa = 2 p, vähemmän kuin kolme taajamaa = 0 p)			
Kuinka monta teollisuusaluetta tarkastelualueella on? _____ (Kolme tai useampi = 2 p, vähemmän kuin kolme = 0 p)			
Kunnan omien kohteiden energian kulutustiedot?			
Sähkö: _____ MWh	Kaukolämpö: _____ MWh		
Polttoaineet: _____ MWh	Muu: _____ MWh	_____ MWh	Mi- kä: _____

Energiatiedot: (Kunta täyttää tarjouspyyntövaiheessa tai tukihakemusvaiheessa)

Onko alueella sähkön erillistuotantoa? ☐ Kyllä (2) ☐ Ei (0) ☐ Ei tietoa (0)	Onko alueella yhdistettyä sähkön ja lämmöntuotantoa? ☐ Kyllä (2) ☐ Ei (0) ☐ Ei tietoa (0)
Onko alueella kauko-/aluelämmön tuotantoa? ☐ Kyllä (2) ☐ Ei (0) ☐ Ei tietoa (0)	Onko alueella kauko-/aluelämpöverkostoa? ☐ Kyllä (2) ☐ Ei (0) ☐ Ei tietoa (0)
Onko alueella keskitettyä energiantuotantoa fossiilisilla polttoaineilla? (Voimalaitoksia, aluelämpökeskukset, jne.) ☐ Kyllä (2) ☐ Ei (0) ☐ Ei tietoa (0)	
Onko alueella uusituvan energian tuotantoa (pl. yksittäiset yksityisasunnot ja vastaavat):	
☐ Puupolttoaineilla	☐ Tuulinenergialla
☐ Jätepolttoaineilla	☐ Vesivoimalla
☐ Biokaasulla	☐ Aurinkoenergialla
☐ Muulla, millä? _____	☐ Muulla, millä? _____
☐ Ei	☐ Ei tietoa

Pistemäärä: (Kunta täyttää tukihakemusvaiheessa)

Montako pistettä vastauksista kertyi: _____

Projektisuunnitelma, osa I: (Kunta täyttää tarjouspyyntövaiheessa ja täydennetään tarvittaessa yhdessä alustavasti valitun tekijän kanssa tukihakemusvaiheessa)

Mille alueelle katselmus suoritetaan? ☐ Koko kunnan alueelle ☐ Muulle alueelle: _____ Perustelut:
Aikataulu ja ajankäyttösuunnitelma (aloitusaika, suunniteltu projektin valmiiksi saattamisaika):
Projektin tavoitteet ja tausta:
Onko perusteltua syytä jättää jokin osa-alue pois tarkastelusta tai tarve liittää mukaan jotain alkuperäiseen malliin kuulumatonta
Mitkä osa-alueet ovat tärkeimmät ja kiinnostavimmat: ☐ Puupolttoaineet ☐ Tuulinergia ☐ Muu, mikä _____ ☐ Jätepolttoaineet ☐ Vesivoima ☐ Muu, mikä _____ ☐ Biokaasu ☐ Aurinkoenergia ☐ Muu, mikä _____
Onko tarkastelu yhtä yksityiskohtaista joka sektorilla:
Minkälaisen työmäärän projekti sisältää ja kuinka yksityiskohtaiseen ja laaja-alaiseen tarkasteluun sillä päästään:
Odotukset tuloksista:

Projektisuunnitelma, osa II: (Kunta täyttää yhdessä alustavasti valitun tekijän kanssa tukihakemusvaiheessa)

Työnjako projektissa (työosuudet):				
Alustava arvio uusiutuvan energian lisäämispotentialista:				
	Erittäin merkittävä	Merkittävä	Melko vähäinen	Ei ole
Puupolttoaineet	☐	☐	☐	☐
Jättepolttoaineet	☐	☐	☐	☐
Bioenergia (esim. ruokohelppi)	☐	☐	☐	☐
Tuulienergia	☐	☐	☐	☐
Aurinkoenergia	☐	☐	☐	☐
Vesivoima	☐	☐	☐	☐
Muut	☐	☐	☐	☐
Alustava arvio hankkeen vaikutuksista alueen CO ₂ -päästöihin:				
☐ Erittäin merkittävä				
☐ Merkittävä				
☐ Melko vähäinen				
Alustava arvio hankkeen muista hyödyistä:				
Katselmuksen merkitys kunnan suunnitelmille edistää uusiutuvan energian käyttöä:				
Lisätietoja:				

Tuen maksatushakemus: (Täytetään vasta projektin lopussa maksatustukihakemuksen liitteeksi liitettävään kopioon)

Onko projektisuunnitelmaan tullut muutoksia projektin aikana, josta on liitteenä erillinen selvitys:
☐ Kyllä ☐ Ei

KUNTAKATSELMUKSEN TILAAJAN LAADUNVARMISTUSLOMAKE

Tilaaaja palauttaa täyttämänsä lomakkeen työn päätyttyä ELY-keskukseen. Lomakkeen yhtenä tarkoituksena on vahvistaa tilaaajan ja katselmoijien välistä yhteistyötä, jolloin sitä suositellaan täytettäväksi jo työn aikana.

1. Katselmushankkeen perustiedot

Katselmushankkeesta täytetään yksi laadunvarmistuslomake.

Diaarinumero	
Tuen hakija (hankkeen tilaaja)	
Katselmualue	
Katselmoijayritys	

2. Uusiutuvan energian kuntakatselmuksen arviointi

Kuntakatselmuksen laatu- ja sisältövaatimukset on kirjattu työ- ja elinkeinoministeriön kuntakatselmustoiminnan yleisohjeisiin sekä kuntakatselmuksen toteutusohjeeseen (www.motiva.fi). Tiivistetysti voidaan todeta, että TEM:n tukeman uusiutuvan energian kuntakatselmuksen tuloksena on esitettävä:

- alueen energian käytön ja tuotannon nykytila sekä energiatase
- alueen uusiutuvien energialähteiden saatavuuden ja nykykäytön kuvaus
- toimenpide-ehdotukset uusiutuvan energian käytön lisäämiseksi (kustannukset, investoinnit, muut vaikutukset). Toimenpiteistä tulee esittää riittävästi tietoa jatkotoimien käynnistämiseksi

2.1 Kuntakatselmuksen tuloksellisuuden arviointi

(ympyröi: 4 = hyvin ... 1 = heikosti; 0 = en osaa sanoa)

Esitettiinkö kohteen perustiedot ja rajaukset raportissa selvästi	4	3	2	1
	0			
Tuottiko kuntakatselmus selkeän kuvan sähköntuotannosta ja kulu- tuksesta tarkastelualueella?	4	3	2	1
	0			
Tuottiko kuntakatselmus selkeän kuvan lämmöntuotannosta tarkaste- lualueella?	4	3	2	1
	0			
Esitettiinkö raportissa alueen rakennuskannan lämmitysmuotojen ja- kautuminen eri lämmitysmuotojen kesken?	4	3	2	1
	0			

Selvitettiinkö tarkastelualueen energiatase jaoteltuna sähköntuotan- toon, lämmöntuotantoon ja kiinteistöjen lämmitykseen?	4	3	2	1
	0			
Katselmualueen uusiutuvien polttoaineiden tuotantomahdollisuudet				

sekä tuuli- ja aurinkoenergian hyödyntämismahdollisuudet:	
1) Arvioitiinko näitä mahdollisuuksia mielestänne kattavasti?	4 3 2 1 0
2) Verrattiinko näitä mahdollisuuksia tarkasteluvuoden toteutuneisiin määriin?	4 3 2 1 0
3) Esitettiinkö raportissa lisäämismahdollisuuksien arvioinnin perusteet?	Kyllä Ei 0
Analysoitiinko uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämismahdollisuuksia sähkön- ja lämmön tuotannossa sekä kiinteistöjen lämmityksessä?	Kyllä Ei 0
Esiteltiinkö analyysissä esiin tulleiden uusiutuvan energian lisäämismahdollisuudet ymmärrettävästi ja riittävän perusteellisesti?	Kyllä Ei 0
Selvitettiinkö analyysissä esiin tulleiden uusiutuvan energian lisäämismahdollisuuksien kannattavuus ymmärrettävästi ja riittävän perusteellisesti?	Kyllä Ei 0
Esitettiinkö raportissa kuntakatselmuksessa havaitut asiat, jotka vaativat lisäselvitysten tekemistä tai joissa ehdotetaan muita jatkotoimia?	Kyllä Ei 0
Laadittiinko esitys toimenpiteiksi ja toimintatavoiksi, joilla kuntakatselmuksessa määriteltyjen lisäämismahdollisuuksien toteutumista voidaan seurata?	Kyllä Ei 0
Noudatettiinkö raportoinnissa malliraportin mukaista esitystapaa?	Kyllä Ei 0

2.2. Kuntakatselmuksen toteutuksen arviointi

(ympyröi: 4 = hyvä/hyvin ... 1 = heikko/heikosti; 0 = en osaa sanoa)

Ottivatko katselmoijat huomioon uusiutuvan energianlisäämiseen liittyvät erityistarpeen ja muut toiveenne?	4 3 2 1 0
Oliko katselmoijien panostus hankkeeseen mielestänne riittävä katselmustavoitteiden saavuttamiseksi?	4 3 2 1 0
Olisiko kohteessanne pitänyt käyttää mielestänne enemmän alihankintapalveluja (puuenergianeuvojat, laitevalmistajat, prosessiasiantuntijat tai -mittauspalvelut)?	4 3 2 1 0
Tilaaajan arvio kohteen omasta panostuksesta hankkeeseen (sitoutuminen, lähtötietojen hankinta, osallistuminen ja tuki kenttätööhön ym.).	4 3 2 1 0
Oliko yhteistyö kohteen henkilöstön ja katselmoijien välillä tehokasta ja riittävää?	
Esittikö katselmoija lisäämistöimenpiteiden toteuttamiseen liittyviä palveluja, mm. investointitukimahdollisuuksia, ESCO-palveluja, lämpöyrittäjiä jne.?	Kyllä Ei 0

2.3. Yleisarvio katselmushankkeesta

Yleisarvosana		Katselmuksen anti /tulokset		Katselmoijien osaaminen		Katselmuksen raportointi	
Erinomainen		Erinomainen		Erinomainen		Erinomainen	
Hyvä		Hyvä		Hyvä		Hyvä	
Tyydyttävä		Tyydyttävä		Tyydyttävä		Tyydyttävä	
Välttävä		Välttävä		Välttävä		Välttävä	
Huono		Huono		Huono		Huono	

3. Yhteystiedot

Palautteen antajat Puhelinnumero Päivämäärä	
---	--

Palauttakaa täytetty lomake maksatusselvityksen yhteydessä ELY-keskukseen.

Palautteen käsittelyn nopeuttamiseksi toivomme lomakkeesta kopiota Motivaan faksilla tai kirjeitse heti katselmustyön päätyttyä; Faksi 0424 281 299; osoite Motiva Oy, Ritva Isohelä, PL 489, 00101 HELSINKI.

Kiitämme palautteestanne!

Muuta palautetta katselmoijalle, ELY-keskukselle tai Motivalle:
